

Evaluatie van het nieuwe kwaliteitssysteem Archeologie

Prj 327 Plan van Aanpak

Versie def. 2.2 – 1 mei 2019

INHOUD

- Introductie
- Aanleiding tot de evaluatie
- Doel van de evaluatie
- Voor wie is de evaluatie?
- Scope
- Out of scope
- Wat wordt er geëvalueerd?
- Thema's I, II en III met onderzoeksvragen
- Organisatie
- Aanpak
- Gunningscriteria
- Uitvoering & commitment
- Planning
- Communicatie en vervolgstappen
- Doorwerking na de evaluatie in 2020

Introductie

- Op 1 juli 2016 is het nieuwe kwaliteitssysteem in werking getreden samen met de komst van de Erfgoedwet.
- De belangrijkste verandering met de komst van de Erfgoedwet is de vervanging van de opgravingsvergunning door een wettelijk geregelde certificering voor partijen die opgravende werkzaamheden uitvoeren.
- Belanghebbende partijen –verenigd in het CCvD Archeologie- hebben gekozen om alle KNA protocollen onder certificering te brengen (dus ook de z.g.. niet wettelijk verplichte protocollen).
- Naast de certificering heeft het CCvD ook een registratiesysteem voor KNA actoren in het leven geroepen. Per 1 juli 2016 is het Actorregister (www.actorregistratie.nl) met verplichte bij- en nascholing in werking getreden.

Aanleiding tot de evaluatie (1)

- Om de werking van dit nieuwe kwaliteitssysteem (op basis van certificering) te onderzoeken en monitoren is in het CCvD afgesproken om dit nieuwe kwaliteitssysteem na 2 jaar te evalueren.
- Tweede aanleiding voor de evaluatie is ook de evaluatie van de Erfgoedwet zelf die in 2021 van start gaat (toezegging minister van OCW). De uitkomsten van de evaluatie van het kwaliteitssysteem kunnen dan als input worden meegegeven aan het ministerie van OCW.

Aanleiding tot de evaluatie (2)

Er zijn ook aanleidingen die vanuit het werkveld zelf werden ingegeven:

- In CCvD vergaderingen en 2 rondetafelgesprekken zijn knelpunten aangedragen die met het certificeringssysteem samenhangen, zoals regeldruk, rollen en verantwoordelijkheden binnen de archeologische uitvoering (m.n. het omgaan met vondsten en goedkeuring). Toegezegd is deze onderwerpen mee te nemen in de evaluatie.
- Het Actorregister is via de BRL 4000 nauw verweven met het nieuwe kwaliteitssysteem. Met het oog op de geldigheid van de actorregistraties -voor een periode van 4 jaar- is het verstandig om nu te evalueren. Het CCvD wil ruim voor het aflopen van die 4 jaar in beeld krijgen of er knelpunten kunnen ontstaan ten aanzien van de registraties door de verplichte bij- en nascholing.

Doel van de evaluatie

Het doel van de evaluatie is om inzicht te krijgen in de aard en werking van het nieuwe kwaliteitssysteem waarbij antwoord wordt gegeven op de volgende twee kernvragen:

1. Is het nieuwe kwaliteitssysteem voldoende toegesneden op de KNA?
2. Borgt het nieuwe kwaliteitssysteem de (KNA) kwaliteit in de uitvoering in voldoende mate? ➤ Zie als referentiekader de bijlage 'Uitgangspuntendocument' (bijlage bij dit PvA).

Voor wie is de evaluatie?

Er zijn twee doelgroepen die de uitkomsten van de evaluatie kunnen inzetten:

Doelgroep 1 (primaire doelgroep)

De evaluatie is een initiatief van het CCvD Archeologie. Het geeft inzicht in de aard en werking van het kwaliteitssysteem. Waar gewenst kan het CCvD Archeologie op basis van de uitkomsten besluiten tot aanpassing en verbetering daarvan.

Doelgroep 2

De tweede doelgroep is de minister van OCW. De uitkomsten kunnen tevens belangrijke input zijn voor de evaluatie van de Erfgoedwet in 2021.

In scope (kaderstelling)

- De evaluatie gaat over de werking van het nieuwe kwaliteitssysteem op basis van certificering en de registratie van actoren.
- Ten behoeve van de evaluatie is een document opgesteld met de uitgangspunten voor het nieuwe kwaliteitssysteem. Wat waren deze en wat was het vooraf gestelde doel in termen van het borgen van de minimale kwaliteit bij de uitvoering? Dit document met de uitgangspunten geldt als referentiekader voor de evaluatie
 - Zie als referentiekader de bijlage 'Uitgangspuntendocument' (bijlage bij dit PvA).

Out of scope

- Diepgaande juridische analyse(s) van wet- en regelgeving, rollen en verantwoordelijkheden
- Kwantitatieve analyses
- Diepgaande vergelijkingen met andere branches (benchmarking)

Wat wordt er geëvalueerd?

- In 2018-2019 zijn meerdere thema's besproken in twee rondetafelgesprekken van het CCvD. De uitkomsten van die besprekingen zijn waar zij van belang zijn voor de evaluatie in dit PvA opgenomen.
- De thema's kunnen niet los van elkaar worden gezien. Via het kwaliteitssysteem zijn ze aan elkaar gerelateerd. In de evaluatie wordt met deze onderlinge verbondenheid rekening gehouden.

De thema's zijn:

- Thema I De aard en werking van het nieuwe kwaliteitssysteem
- Thema II Kwaliteit en Vakmanschap: Actorregister Archeologie
- Thema III Externe invloeden: publieke en private rollen

Subthema 1 Onderzoeksvragen t.a.v. het nieuwe kwaliteitssysteem (1)

1. Is het nieuwe kwaliteitssysteem doelmatig en voldoende effectief?
2. Leidt het nieuwe kwaliteitssysteem tot een voldoende kwalitatief resultaat (minimaal: wordt er KNA conform gewerkt?) ook in vergelijking met het voorgaande systeem op basis van een opgravingsvergunning? ➤ Zie als referentiekader de bijlage 'Uitgangspuntendocument' (bijlage bij dit PvA).
3. Zijn de kosten voor de certificering voor certificaathouders zoals deze vooraf verwacht werden? – Zie als referentiekader de notitie kosten certificering
4. Hoe verhoudt het nieuwe kwaliteitssysteem zich tot regeldruk (is deze matig, redelijk, groot en staat deze in verhouding tot wat redelijkerwijze verwacht mag worden binnen een dergelijk systeem)? – Hier tenminste 1 vergelijking met een andere 'vergelijkbare' beroepsgroep met certificering
5. Welke minimale kwaliteitsopbrengst mag worden verwacht met het kwaliteitssysteem en staat deze in verhouding tot de administratieve last? ➤ Zie als referentiekader de bijlage 'Uitgangspuntendocument' (bijlage bij dit PvA).
6. Werkt het huidige kwaliteitssysteem belemmerend voor vernieuwing en flexibiliteit?

Thema I De aard en werking van het nieuwe kwaliteitssysteem (2)

Subthema 2 Onderzoeksvragen t.a.v. het CCvD Archeologie

1. Is de besluitvorming ten aanzien van het nieuwe kwaliteitssysteem voldoende helder en transparant?
2. Wat is de perceptie ten aanzien van het CCvD bij het archeologisch werkveld m.b.t. Het nieuwe kwaliteitssysteem, weet men het CCvD te vinden?

Nb De samenstelling van het CCvD is op dit moment onderwerp van discussie buiten het kader van deze evaluatie.

Thema I De aard en werking van het nieuwe kwaliteitssysteem (3)

Subthema 3 Onderzoeksvragen t.a.v. de certificaathouder

1. Is het kwaliteitsbewustzijn en de kennis over het nieuwe Kwaliteitssysteem bij certificaathoudende organisaties (kennis over de KNA, BRL) in voldoende mate aanwezig en is deze in balans met dat bewustzijn bij de individuele werknemer? – Zie als referentie het rapport van de Erfgoedinspectie <https://www.inspectie-oe.nl/publicaties/rapport/2011/09/08/kwaliteit-een-zorg>
2. Is de naleving van de BRL en KNA binnen het nieuwe kwaliteitssysteem bij certificaathouders in zijn algemeenheid gelijkwaardig cq leidt het tot vergelijkbare kwaliteit tussen verschillende uitvoerders? – Zie als referentie het SIKB certificeringsrapport 2018 – 2019
3. Zijn de interne audits binnen organisaties op peil en gelijkwaardig? – Vergelijk hier minimaal 2 bedrijven en 2 gemeentes en betrek hierbij ook de rapportages van hun CI.

Thema I De aard en werking van het nieuwe kwaliteitssysteem (4)

Subthema 4 Onderzoeksvragen t.a.v. de certificerende instelling en de audit

1. Zijn de audits doelmatig en leiden ze tot voldoende inzicht in de (KNA) kwaliteit (wat gaat goed, wat kan beter?). D.w.z. is er een voldoende evenwicht in de audits tussen het beoordelen van documenten en het achterliggend archeologisch proces?
2. Gekozen is om via het proces/procestap de specificaties in de KNA d.m.v. interne of via externe audits te toetsen. Het doel is naleving van de KNA inclusief de specificaties. Hoe werkt dit uit in de praktijk leidt dit tot betere naleving of leidt het tot onnodige gedetailleerdheid binnen zowel de interne als de externe audits?
3. Zijn de auditors competent en onafhankelijk (wat gaat goed, wat kan beter?)
4. Zijn de technisch experts competent en onafhankelijk (wat gaat goed, wat kan beter?).

Subthema 5 Onderzoeksvragen t.a.v. de BRL 4000 en de KNA

1. Zijn de BRL 4000 (versie 4.1) en de KNA (versie 4.1) voldoende eenduidig voor een doelmatige en effectieve certificering (wat gaat goed, wat kan beter?). Betrek bij de beantwoording van deze vraag ook expliciet de certificaathouders en certificerende instellingen voor de protocollen 4103 en 4104 Waterbodems ➤ **Zie als referentiekader de bijlage 'Uitgangspuntendocument' (bijlage bij dit PvA) en de SIKB certificeringsrapportages 2018-2019**
2. Het KNA protocol 4006 Specialistisch onderzoek is sterk verbonden aan het protocol 4004 Opgraven, maar kent desalniettemin een eigen procesbeschrijving. Is dit protocol voor zowel partijen die een certificaat hebben voor beide protocollen als certificaathouders die alleen voor 4006 een certificaat hebben doelmatig en uitvoerbaar? Zo nee, welke alternatieven zijn denkbaar - **Betrek hierin het dossier '4006' o.a. brieven VOiA, BAP. Bij de beantwoording van deze vraag worden zowel certificaathouders voor 4004 incl. 4006 en certificaathouders met alleen een 4006 certificaat betrokken.**

PM verwacht wordt dat uit de evaluatie ook opmerkingen op detailniveau gemaakt worden. Deze worden per document genoteerd en voorzien van een voorstel tot verbetering en als aparte bijlage aan het evaluatierapport toegevoegd.

Thema II Kwaliteit en Vakmanschap: Actorregister Archeologie

Onderzoeksvragen

1. Wat zijn de ervaringen met het Actorregister m.b.t. de toets zijn ze doelmatig, betrouwbaar en efficiënt? (Toetsende Instellingen)
2. Wat zijn de ervaringen met het Actorregister m.b.t. de registratie is deze betrouwbaar en effectief? (SIKB)
3. Zijn geregistreerden voldoende bekend met de status, duur en consequenties van hun registratie?
4. Werkt het systeem met bij- en nascholing op basis van punten? Zijn er knelpunten te verwachten voor de eerste herregistraties in 2021 en welke oplossingsrichtingen zijn aan te geven?
5. Hoe werkt het systeem met bij- en nascholing op basis van het opleidingsplan? Zijn er knelpunten te verwachten en welke oplossingsrichtingen zijn aan te geven?
6. Heeft het Actorregister met de verplichte bij- en nascholing naar verwachting invloed op de kennis van geregistreerden en naar verwachting invloed op de kwaliteit bij de uitvoering? Welke verbeterpunten/aandachtspunten zijn te geven?

Thema III Externe invloeden: publieke en private rollen

Onderzoeksvragen

1. In welke mate (klein, gemiddeld, groot) stellen bevoegde overheden (soms in de rol van opdrachtgever) en de opdrachtgever in de praktijk aanvullende of afwijkende eisen aan een onderzoek op basis van de KNA en BRL?
2. Is de rol van de bevoegde overheid i.r.t het kwaliteitssysteem voldoende helder in formele zin en m.b.t. de beleidsvrijheid en de wijze waarop deze gehanteerd wordt?

In relatie tot bovenstaande:

1. Op welk onderwerp (methode, proces, kennis actoren) komen de meeste aanvullende/afwijkende eisen voor en waarom?
2. Op welke punten (en waarom) is eventueel verbetering nodig voor een meer doelmatige, effectieve uitvoering van het nieuwe kwaliteitssysteem in de BRL/KNA en wet- en regelgeving?

Organisatie van de evaluatie (1)

- Opstellen PvA door het Programmabureau van SIKB
 - Vaststellen door CCvD Archeologie op 18 maart 2019 (voorbereiding op 24-01)
- Klankbord vanuit het CCvD
 - Over besluiten op 18 maart 2019
 - Rol klankbord: adviserend (opdrachtverlening en tussentijds resultaat fase 1 en fase 2)
- Het CCvD is inhoudelijk 'opdrachtgever' voor de evaluatie
- Het formele opdrachtgeverschap berust bij SIKB
 - Opdrachtverlening geschiedt meervoudig onderhands op basis van:
 - Geschiktheidseisen (stap 1)
 - Weging van de offertes met uitwerkingsplan (stap 2)
 - Voor het project geldt een taakstellend budget dat vooraf aan de gegadigden kenbaar zal worden gemaakt.

Organisatie van de evaluatie (2)

- Resultaten van de evaluatie
 - Vaststellen door CCvD Archeologie
 - Aanbieden aan OCW t.b.v. de evaluatie van de Erfgoedwet en als stelselverantwoordelijke
 - Besluitvorming tot aanpassen KNA/BRL (doorwerking van de evaluatie)

Aanpak van de evaluatie (1)

Vorbereiding

- Een externe adviseur met affiniteit binnen de erfgoedsector en kennis van kwaliteitszorg voert de evaluatie uit (zie ook de sheet Gunningscriteria).
- De vragen worden gefaseerd beantwoord aan de hand van het uitwerkingsplan op basis van dit PvA.
- Dit uitwerkingsplan bevat de operationalisering van de vragen op basis van dit PvA en de bijlage 'Uitgangspuntendocument'.
- Dit uitwerkingsplan bevat een voorstel voor de aanpak (instrumentarium) zoals de velddag (planning, aanpak, doel), enquête etc. (zie de volgende sheet).

Eisen aan de uitvoering

- Per thema en subvraag wordt een analyse van het karakter en de omvang van het gesignaleerde knelpunt gegeven.
- De analyse geeft per gesignaleerd knelpunt ook een oplossingsrichting.
- Het rapport is voorzien van een bijlage met een lijst van besluitvormingspunten t.b.v. het CCvD.

Aanpak van de evaluatie (2)

De evaluatie wordt gefaseerd uitgevoerd aan de hand van het volgende instrumentarium:

1. Documentanalyse (KNA, BRL, Bepalingen Erfgoedwet i.r.t. Omgevingswet, door opdrachtgever aan te reiken dossiers aangevuld met door de uitvoerder opgevraagde dossiers)
2. Informatieverzoek (door uitvoerder opgevraagde informatie, bijvoorbeeld auditverslagen waarbij de uitvoerder de anonimiteit waarborgt)
3. Het organiseren van een 'velddag' (bijeenkomst voor alle betrokkenen uit het archeologische werkveld)
4. Verdiepende interviews (waarbij de uitvoerder de anonimiteit waarborgt)
5. Enquête(s) (waarbij de uitvoerder de anonimiteit waarborgt)
6. Toetsing conceptbevindingen (klankbord CCvD en CCvD)
7. Rapportage (voorzien van besluitpunten t.b.v. het CCvD Archeologie)

Geschiktheidseisen

- Zie bijlage 2 ‘Geschiktheidseisen’ bij dit PvA

Gunningscriteria

- Zie bijlage 3 'Gunningscriteria' bij dit PvA

Planning op hoofdlijnen

Stap	Gereed op/voor	Opmerking /rekening houden met
Vaststellen PvA	18 maart 2019	CCvD 18 maart 2019
Belangstellingsregistratie	Mei week 18 - 21	
Selectie en uitvraag	Mei week 21	
Opstellen uitvoeringsplan door gegadigden	Mei week 21-23 (deadline offerte met uitwerkingsplan is 7 juni)	
Gunning	Juni week 24	Incl. raadpleging met begeleidingscommissie CCvD
Presentatie uitwerkingsplan CCvD	17 juni 2019	
Start en uitvoering van de werkzaamheden	Juni – november 2019	Incl. bijeenkomst met begeleidingscommissie CCvD Incl. Veldraadpleging
Terugkoppeling eerste bevindingen ophalen aanbevelingen CCVD	16 september 2019	Presentatie CCvD 16 september 2019
Afronding en opleveren van de werkzaamheden/opleveren conceptrapport	November 2019 Week 45	Incl. bijeenkomst met begeleidingscommissie CCvD
Oplevering def. Concept evaluatierapport	November 2019 Week 47	Presentatie CCvD 9 december 2019
Oplevering def. Rapport	Januari 2020 Week 2	

Communicatie en vervolgstappen

Communicatie

- Tussentijdse terugkoppeling aan het CCvD
- Presentatie resultaat Evaluatie in CCvD
- Organisatie van bijeenkomst met als doel om resultaten te delen met achterban/stakeholders
- Presentatie op websites e.d.

Vervolgstappen

- Doorwerking in documenten (zie volgende sheet)
- Leveren input ministerie OCW t.b.v. Evaluatie Erfgoedwet

Doorwerking na de evaluatie in 2020

- Discussie/besluitvorming t.a.v. doorwerking in het CCvD
- Besluitvorming doorwerking in de KNA en BRL
- Besluitvorming aanpak en planning
- Samenstellen KNA-BRL commissie
- Evaluatie van de Erfgoedwet 2021 (OCW)

Bijlagen bij dit PvA

- Bijlage 1 Uitgangspuntendocument versie 2.1
- Bijlage 2 Geschiktheidseisen
- Bijlage 3 Gunningscriteria